

מסורת הש"ס

הוא אמינא ליה לשטן גירא צעניך. כלומר הייתי מתגרה בו ושטן הוא יצר הרע ולא אירא שיחטאני: אדיך על זוארי דברך. צעוד ידך תקיפה על נגן קודם שיגידל ולא יקבל תוכחתך השיאו אשה: משיסר. שני הגיע זמן לנטוש ויותר מעשרין ותרתי אל תאחרו.

לשון אחר אדיך על זוארי דברך בשעה שעוד ידך תקיפה עליו הוי וזיר ללמוד תוכחות ואליה זמנו משיתסר ועד עשרים ותרתי צציר משיתסר אין צו דעת לקבל תוכחות כל כך ואל תכזיב יסורין ותוכחות ויותר מעשרים ותרתי יש לחוש ש' שלל יבעט וזה עיקר: על פי דרכו. דרך שכל ימיו יהא מתנהג צו חנוך לו צנערותו ואזוהי צנערותו רבי יהודה ורבי נחמיה כו': וזולן בן דן. תלמיד שהיה צמיהס: אינו נלמד משנה. אין חובת צנו עליו אלא במקרא מכאן ואילך ילמד הוא לעצמו: סורס. ולא נביאים וכתובים: כזולן בן דן שגמרו אינו אצלו. ועד היכן נמי דקאמר' הכי קאמר' עד היכן אדם חייב ללמוד תורה צדורתיו אמר רב יהודה לבן זלמן צנו: דשדי דיסנא ארישוי. סדין שכל ראו לנעטיס רחש' אלא כיסוי צעלמא שס על ראשו של לילך צגילי ראשו: ולא הספיק להעטף צסודרו: מאי כולי האי. שמיסרת לצאת צלא עטיספה ההוגנת לך: לא טעים אומאל. צסר מעט צגחלים היו רגילין לטעוס צצק: עד דמקרי ליוקא ומוספיה. מהדר לו מה שקרא אטמול ומלמדו עוד פסוק יותר: אלא ושלשסס. מלל כתיב וסניתס שילשס: ליומי. ימי השצוט: א' לפיך נקראו כו'. מילתא צאפי נפשה היא: גמ' ס'. צצרות וטעמי סתימתיס של משניות ולמלס דמס סקוטות וז אט וז: נקראו ראשונים סופרים. כדכתיב ד' ס' א' ומשפחות סופרים יושבי יעצן: וי' דגון. כל הולך על חון: לא וזו משס. לא איתפרס היכא: חסר ממנו. ממנין ס' ס': יסו מחודדין צפיד. חזור עליסס וצדוק צעומקס שאל יסאלך לומר לא תלטרך נגמסס אלא שכולל צסר מיד: אומר

ספרא משום ר' יהושע בן חנניא מאי דכתיב וסגנתם לבניך אל תקרי וסגנתם אלא ושלששתם: לעולם י' שלש אדם שנותיו שליש במקרא שליש במשנה שליש בתלמוד מי יודע כמה חי ילא צריכא ליומי לפיך נקראו ראשונים סופרים שהיו סופרים כל האותיות שבתורה שהיו אומרים וא' דגון חציין של אותיות של ס' ס' דרש דרש חציין של תיבות ו' והתגלה ושל פסוקים ו' כרסמנה חזיר מיער ע'ין דיער חציין של תהלים ו' והוא רחום יכפר עון חציו דפסוקים בעי רב יוסף וא' דגון מהאי גיסא או מהאי גיסא א' ל' ניתי ס' ת ואימיניוהו מי לא אמר רבה בר בר חנה ס' לא וזו משם עד שהביאו ספר תורה ומנאום א' אינה בקיאי בחסירות ויתרות אנן לא בקיאינן בעי רב יוסף והתגלה מהאי גיסא או מהאי גיסא א' אבי פסוקי מיהא לית לימנו' בפסוקי נמי לא בקיאינן ודכי אתא רב אחא בר אדא אמר במערבא פסקי ליה להאי קרא לתלתא פסוקי ו' ויאמר ה' אל משה הנה אנכי בא אליך בעב הענן תנו רבנן חמשת אלפים ושמונה מאות ושמונים ושמונה פסוקים הוו פסוקי ס' ת יתר עליו תהלים שמונה חסר א' ממנו רבנן ושגנתם שיהו דברי תורה מחודדים בפך שאם ישאל לך אדם דבר אל תגמגם ותאמר לו אלא אמור לו מיד ו' שגנאמר

אומר

האשה נקנית פרק ראשון קידושין

ל

משיטול דיו ורבי חנינא אמר משיטיר חגורו ומפרס התם הא לן והא להו וע"כ רבי חנינא אע"ג שהיה מאריך ישראל היה מדבר לתלמידים שלפניו מצבל כדאמר' התם הני חצרין צבלאי כיון דשרו המנייהו לא מטרחי להו משמע צבלי היו רגילין צהמרת חגורה ומינה קשה מהא דאמר צפרק צילד

מצרין (ברכות דף מד. ט.) דקאמר רב חסדא על הארץ ועל פירותיה ורבי יוחנן אמר על הארץ ועל הפירות ופרך עלה דרב חסדא אינהו אכלי ואנן מצרביס ומשני ארפון ומאי קושא דלמא רב חסדא שהיה מצבל מדבר לתלמידים שהיו לפניו מא' ור' יוחנן לבני צבל כמו צבל דוכתי וי' דקיס להו דלא הוו צאומה שעה תלמידי דרב חסדא מתלמידי א' ומינה נראה לה' יחק דמהייל דכילי מצרין ל"ק מידי דשאני ענין אכילה וצרכות דדין הוא לכל אדם שיערך לפי המנהג של מקום שהוא ס' שס אפי' לא היה מאותו מקום ולהכי מתמנהג גמלא אלינא דרב חסדא שהיה מצבל א' ולמה מצרין על פירותיה דמשמע היינו פירות של א' ו' יתר עליו תהלים שמונה כו'. מיהל ע"ז צבומס ש יתר דאפילו אס יהיו פסוקי תהלים מג' תצות צלצד אינו כ"כ כמו שס צבומס. מ"י: לא צריכא ציימי. פירש צקוטסרס ימי השצט כלומר שני ימים מקרא ושני ימים משנה ושני ימים גמלא ולא נהירא דא"כ אחי הוס מלי למספרך מי ידע כמה ימי וי' לפרש צכל יוס ויוס עצמו ישלש על כן מיקן צסדר רב עמרס גאון כמו שאלו נוהגים צכל יוס קודס פסוקי דמרה לומר מקרא ומשנה וגמלא ור"ס פ' שאלו סומכין אהא דאמרין צסנהדרין (דף כד. ט.) צכל צלולה מצקרא צמסנה ועגמלא דגמרת צכל צלול מכולס:

נקראו סופרים. פי' צקוטסרס כדכתיב ומשפחות סופרים יושבי יעצן וצירושלמי (שקלים פ"ה) מפרש ששעו כל המורה כולה מספרות כגון אצות מללכות כולס צרעיס חסר אחת (שבת דף עג.) וצריכע אצות נזיקין (צ"ק דף ג.) וכולא צסס: אל תגמגם ותאמר לו. והא דאמר צאלו מליאות (צ"מ דף כג. ט.) לצורכא מרבנן משני דציצוריה צמסכ' אומר ר"ס דהיינו אס שואלים אותו אס למדת מסכת וז אל יתגלה לומר שלמדה כלומר למדתי הרבה אצל אס שואלים אותו דבר הלכה או שצריכין ללמוד ממנו מסכ' צריך שיהיו מחודדים צפיו שלא יגמגס צצבר ולא דמי להא דאמר מר (מסכת ד"א וועט פ"ג) למד לשון לומר איני יודע שמה מתבדה ותאחז דהיינו צמילי דעלמא ואפילו צצרי תורה לא יאמר יודע אני דבר להפלאר צו צכך אלא מה שידוע יורה וללמוד לתלמידים:

אומר

סור ממנה. ואית דמפרש ידך ממש, כלומר הכהו דרך תוכחה, והא דאמרין [מור"ק יז, א] [ויקרא יט, יד] לאוהרה למכב בוגדול, איירי דקא דמכב והולך.

עין משפט
נר מצוה

א [מיי' פ"א מהל' ת"מ הל' טו' ט"ז י"ד ס"י רמב"ם סוף פ' ו:]
שבר ב מיי' פ"א מהל' ת"מ הל' כ' סמג
עשין יב טו' ט"ז י"ד סימן רמב"ם סוף פ' ו:]
שבר ב מיי' פ"א מהל' וסמג שס טו' ט"ז י"ד סימן רמב"ם סוף פ' ו:]

תורה אור השלם

1. תר. לצער על פי דבריו גם כי יזקין לא יסור משלי ככ ו
2. ולפדותם אתם את בניכם לדבר בם בשבת בביתך ולבטחך בדרך ובשבתך ובקבוקיך:
3. רק השמר לך ושמר נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך ופן יסורו מלבבך כל ימי חייך והודעתם לגביך ולבני צינך:
4. וישננתם לבניך ודברתם בביתך בביתך ובכבדך בביתך ובכבדך בביתך:
5. כל הולך על גזון וכל הולך על ארבע עד כל מרבה רגלים לכל השורץ השורץ על הארץ לא תאכלום כי שקץ יהיה עיניכם:
6. ואת שיערי החטאת דרש דרש משה והנה שרף וקצף על אלעזר ועל איהרן ובני אהרן הנותרים לאמה:
7. והתגלה ואת היתק לא יגלה והסגיר הכהן את היתק שבשעת ימים שנית:
8. ויבסמנה חזיר מיער ויזו שדי רעננה:
9. והוא רחום יכפר עון ולא ישחית ותרבה להשיב אפו ולא יעיר כל תהלים עז לח חסדו:
10. ויאמר אל משה הנה אנכי בא אליך בעב הענן ושמע העם דברי עמך וגם כך יאמינו לעולם וצד משה את דברי העם אל י:

תהלים פ יד
9. והוא רחום יכפר עון ולא ישחית ותרבה להשיב אפו ולא יעיר כל תהלים עז לח חסדו:

מוסף תוספות

- א. ואמר התם לא פליגי הא לן להו. מוס' שבת ט: ב. ולשון ליומי דחקו לפרש כן. מוס' ע"ז יט: ג. פסוקי המזמור ומשנת אהרן וברייאת דרבי ישמעאל. מוס' שס. ד. וכו' אנו יוצאים ידי חובותינו. מוס' הלא' ש.

תוס' ר"י חזקן

גידא. חזקן, ומשל הוא. ידך על צוואר דברך. כלומר דקדק אחריו שילך בדרך טובה שאם ילך בה בזה הזמן כל ימיו ילך בה ברכיב חנוך לנער על פי דרכו, והרגילו בדרך ראיה לו גם כי יזקין לא לפני עור לא תתן מכשול

וגמול צמח, ומדכרין לה ומתלעין אינהו הוו צקאי צססרות וספרות, ש"מ לענין איתות איתמר (שבת סס:).